

Άρθρο του Στρατηγού Δ. Σκαρβέλη: Το πρόβλημα της Συρίας και η Χώρα μας
του Στρατηγού ε.α. Δημ. Σκαρβέλη, Ακαδημαϊκού

Ο γεωγραφικός παράγοντας είναι αμείλικτος και δεν μπορεί να αγνοηθεί. Η εγγύτητα της Χώρας μας προς τη Μ. Ανατολή και φυσικά τη Συρία, τη φέρνει στο προσκήνιο των εξελίξεων εκούσα – άκουσα. Αλλά γιατί άκουσα; Είναι μία πολύ καλή ευκαιρία – έστω και αν δεν τη δημιούργησε η ίδια- να ξεφύγει από την εσωστρέφειά της και τον ασφυκτικό εναγκαλισμό της οικονομικής κρίσης και να δείξει ότι μπορεί να μετέχει και δη ενεργά, στο γεωπολιτικό γίγνεσθαι της περιοχής της και μάλιστα σαν αξιόπιστος και δυναμικός παίκτης. Θα επανέλθουμε σ' αυτό.

Για την ώρα όλα δείχνουν ότι η απόφαση του Αγγλικού Κοινοβουλίου έκανε τους γνωστούς πρόθυμους της Δύσης (ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία..) να φρενάρουν την επεμβατική προθυμία τους για την επίλυση του Συριακού προβλήματος. Όμως έθεσαν το θέμα της «επέμβασης» εκ νέου επί τάπητος.

Το Διεθνές Δίκαιον εις ουδέν κράτος της Διεθνούς Κοινότητας παρέχει το δικαίωμα επέμβασης εις τα εσωτερικά άλλου κράτους. Αν η εσωτερική κατάσταση ενός κράτους, η προς τα έξω συμπεριφορά του, κρίνεται ότι θέτει σε κίνδυνο την ειρήνη σε παγκόσμιο η τοπικό επίπεδο, η Διεθνής Κοινότητα είναι ευτυχής που έχει το κατάλληλο όργανο, τον ΟΗΕ, για να επιληφθεί και με τις προβλέψεις του Καταστατικού Χάρτου του να επέμβει, μάλιστα με το κύρος του ενεργούντος εξ ονόματός της.

Το όποιο κράτος ή συμμαχία κρατών προτίθεται να επέμβει, δεν έχει αυτό το κύρος, εκτός αν έχει προηγηθεί απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας (ΣΑ) του ΟΗΕ, ορίζουσα τα της επέμβασης. Η επέμβαση των ΗΠΑ κατά του Ιράκ το 2003, δεν στηρίχθηκε σε απόφαση του ΟΗΕ, υπήρξε μειωτική για τον Οργανισμό και θεμελιώθηκε πάνω σε αναληθείς αιτιάσεις. Τουναντίον ο πόλεμος του Κόλπου, 1990-91, είχε πλήρως καλυφθεί με αποφάσεις του ΟΗΕ (13 τον αριθμό) ο οποίος έθεσε και τον πολιτικό σκοπό του, την «απελευθέρωση» του Κουβέιτ και μόνο. Για τον λόγο αυτό και η όλη επιχείρηση δεν επεξετάθη στο εσωτερικό πολιτικό σκηνικό του Ιράκ, για καθεστωτικές αλλαγές (ανατροπή του Σαντάμ Χουσεΐν).

Βεβαίως, το αρμόδιο όργανο του ΟΗΕ, το ΣΑ, λόγω αντιτιθεμένων θέσεων των μελών του, πολλάκις αδυνατεί να καταλήξει σε απόφαση. Αυτή είναι και η σημερινή περίπτωση με το Συριακό πρόβλημα. Όμως κλασική έχει μείνει η περίπτωση του πολέμου της Κορέας, για την απόφαση του οποίου ενεργοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού (3-11-1950), λόγω αδυναμίας λήψης τέτοιας από το ΣΑ (βέτο Κίνας, Ρωσίας κλπ.). Τίτλος της απόφασης «Ηνωμένοι δια την Ειρήνην» – Uniting for Peace” (προβλέψεις άρθρου 47).

Τι αναμένει λοιπόν ο κ. Γενικός Γραμματέας και δεν προσφεύγει στη Γενική Συνέλευση; Αν το είχε πράξει, θα είχε ήδη θετική απόφαση, τόσο για λόγους κινδύνου εξάπλωσης των συγκρούσεων στην περιοχή, όσο και για ανθρωπιστικούς και θα είχε επιβάλλει τα υπό του άρθρου 41 μέτρα (τα μη συνεπαγόμενα την χρήση βίας). Εφ’ όσον τα μέτρα αυτά δεν απέδιδαν, θα μπορούσε να προχωρήσει σε στρατιωτικές ενέργειες (άρθρο 42).

Έναν αυστηρό αποκλεισμό της Συρίας, με τελεία διακοπή πάσης διενέργειας επίσημης και ανεπίσημης προμήθειας όπλων και πυρομαχικών, θα είχε σαν αποτέλεσμα τον μετριασμό των εχθροπραξιών και ίσως την κατάπαυση του πυρός. Γι αυτήν την τελευταία, η προώθηση κυανοκράνων μεταξύ των αντιμαχομένων θα ήτο πολύ αποτελεσματική. Στη συνέχεια θα επέβαλε συνομιλίες μεταξύ όλων των μερών-πρωταγωνιστών της Συριακής κρίσης, για διαβουλεύσεις υπό την αιγίδα του, προς εξεύρεση λύσεως. Εφ’ όσον τα μέτρα αυτά δεν απέδιδαν, θα μπορούσε να προχωρήσει στα του άρθρου 42, του οποίου οι προβλέψεις αφορούν σε στρατιωτικής φύσεως ενέργειες.

Λύσεις για το Συριακό πρόβλημα υπάρχουν, αλλά αυτές δεν πρέπει να επιβληθούν απ’ έξω, αλλά να είναι προϊόν και απόφαση των ίδιων των Σύρων (προσωρινή κυβέρνηση για τη διεξαγωγή εκλογών, διαμελισμός, ομοσπονδία..). Οι επεμβάσεις κρατών και η έξωθεν λύση δεν ευδοκιμούν και έχουμε την εμπειρία των επεμβάσεων στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν, όπου η πολιτική σταθερότητα παραμένει ζητούμενο.

Τα κράτη που επιθυμούν την επέμβαση, δεν διαθέτουν την έξωθεν καλή μαρτυρία της ουδετερότητας, της αντικειμενικότητας και του ανθρωπιστικού κινήτρου (αν και αυτό το τελευταίο επικαλούνται κατά κόρον). Οι πάντες αντιλαμβάνονται ότι επιδιώκουν την προώθηση των στρατηγικών συμφερόντων τους και μόνο και αυτό αποδεικνύεται πρωτίστως και από την αδυναμία συμβιβασμού και συμφωνίας στο ΣΑ.Ο Θουκυδίδης πάντα επίκαιρος.

Για ποία ουδετερότητα πρόκειται, όταν ήδη οι ΗΠΑ έχουν πάρει θέση υπέρ της αποπομπής του Άσαντ και της ενίσχυσης των αντικαθεστωτικών με όπλα και πυρομαχικά; Γνωρίζουν δε ότι ανάμεσα τους υπάρχουν τζιχαντιστές, τρομοκράτες και άνθρωποι της Αλ-Κάιντα, που είναι κηρυγμένοι εχθροί τους. Αλλά και στο παρελθόν εφοδίαζαν τους Ταλιμπάν για να εκδιώξουν από το Αφγανιστάν τους Ρώσους και τώρα τους έχουν στο στόχαστρο. Πέραν όμως αυτού, οι Στρατοί δεν είναι το κατάλληλο

εργαλείο για την επίλυση σύνθετων πολιτικο-κοινωνικών προβλημάτων, όπως αυτά που έχουν προκύψει στη Συρία.

Στον αραβικό κόσμο και γενικά στον μουσουλμανικό κόσμο, τις πολιτικές αντιπαλότητες και συγκρούσεις (αυτό που έχουμε αποκαλέσει «αραβική άνοιξη») γεννά το χρόνιο θέμα της μορφής του κράτους, αν θα είναι κοσμικού-δημοκρατικού τύπου η θρησκευτικού τύπου. Αυτό δεν λύεται με στρατιωτική επέμβαση, διότι η υφή του είναι πολιτική, κοινωνική και θρησκευτική και ανάγεται στην κουλτούρα, στις αντιλήψεις και στην «πίστη» των λαών (θρησκευτικό στοιχείο). Τελικά παρατηρούμε ότι το μεν κοσμικού τύπου εκτρέπεται προς δικτατορία (Μπουμπάρακ, Άσαντ), το δε θρησκευτικού τύπου προς άκρατον αυταρχισμό (Ιράν). Ο εκδημοκρατισμός που πρεσβεύει η Δύση δεν επιβάλλεται από πάνω- και μάλιστα με στρατιωτική επέμβαση- αλλά από κάτω (οι λαοί να ενστερνισθούν δημοκρατικά ιδεώδη). Απαιτείται πολιτική διεργασία, παιδεία και διάλογος, πολύς χρόνος και υπομονή. Η πολιτική ωρίμανση και ο θρησκευτικός από-φανατισμός είναι τα ζητούμενα.

Η Συρία, χωρίς να διαθέτει γεωπολιτικό δυναμισμό, λόγω μικρών μεγεθών (εκτάσεως, πληθυσμού, οικονομίας, φυσικών πόρων...) είναι δυνατόν, κυρίως λόγω γεωγραφικής θέσεως, να προκαλέσει μίαν ανάφλεξη στο χώρο της Μέσης Ανατολής και μία ψυχρότητα σε ευρύτερο πεδίο, όπως π.χ. μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας. Το Ισραήλ ενδέχεται να υποστεί αντίποινα σε περίπτωση επέμβασης των ΗΠΑ και θα αντιδράσει. Το Ιράν θα επιδιώξει εκμετάλλευση για προώθηση των δικών του επιρροών, όπου μπορέσει. Σαουδική Αραβία, Ιορδανία δεν θα μείνουν αμέτοχες. Η Ρωσία θα υπερασπιστεί το κεκτημένο της φιλίας του Άσαντ και της ναυτικής βάσης της στην Ταρτούς. Η γειτονική μας Τουρκία τρομάζει για το ενδεχόμενο αυτονόμησης των Κούρδων της Συρίας, για την αστάθεια στη γειτονιά της, για είσοδο μαζί με τους πρόσφυγες και τρομοκρατικών στοιχείων και για άλλα πολλά. Όσο για τις ΗΠΑ, «Μόνο ένα αέναο αδιέξοδο θα συνέφερε την Ουάσιγκτον» είναι το άρθρο του Ε. Λούτβακ στους Τάιμς της Ν. Υόρκης (Καθημερινή 31ης Αυγούστου 2013). Είναι εξαιρετικά δύσκολο να κάνει κάποιος προβλέψεις, για τη μορφή και την έκταση των γεγονότων στην περίπτωση της ανάφλεξης. Δυστυχώς ο ΟΗΕ δεν δείχνει την ενεργητικότητα που οι περιστάσεις επιβάλλουν.

Αλλά ας επανέλθουμε στη Χώρα μας και όπως αναφέρθηκε στην αρχή, ας εκμεταλλευθούμε τη Συριακή κατάσταση και ας δείξουμε παρουσία και ικανότητα διπλωματική και διαμεσολαβητική, με πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση διευθέτησης της κρίσης, μέσα στο πνεύμα των αποφάσεων του ΟΗΕ, ακόμα και όσον αφορά την παροχή διευκολύνσεων. Είμεθα το πλησιέστερο προς την υπό ανάφλεξη περιοχή από τα Ευρωπαϊκά κράτη και αυριανή προεδρεύουσα Χώρα της ΕΕ.

Τα δεδομένα αυτά μας δημιουργούν την υποχρέωση αφύπνισης της ΕΕ και εμπλοκής της στο θέμα, αφού (υπολογιζομένης και της Κύπρου) η επικράτειά της φθάνει πολύ κοντά στη Συρία. Ως προεδρεύουσα χώρα ας προετοιμασθούμε να θέσουμε επί τάπητος το θέμα της ευρωπαϊκής ασφάλειας, να προτείνουμε αναβάθμιση της συλλογικής ασφάλειας του ευρωπαϊκού χώρου, ιδιαίτερα στα ευαίσθητα νοτιοανατολικά σύνορα της Ευρώπης. Οι

εθνικές πολιτικές ασφαλείας να ενταχθούν και να υπηρετήσουν την ευρωπαϊκή ασφάλεια (με θεσμοθέτηση ανάλογων μέτρων).

Να θέσουμε το θέμα των ενεργειακών πόρων του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου (Κύπρου και Ελλάδος) ως πόρων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Ε.Ε., για την κατοχύρωση των οποίων πρέπει να συντρέξει στον καθορισμό των ΑΟΖ και στην ασφάλεια του χώρου.

Να θέσουμε στο τραπέζι το μεταναστευτικό, προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης και εφαρμογής μιας πανευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής. Η μετανάστευση, όπως και στο παρελθόν, πρέπει να γίνεται με διακρατικές συμφωνίες και να είναι ελεγχόμενη. Δεν είναι δυνατόν να συνεχίζει η λαθρομετανάστευση (που έχει πάρει τη μορφή σύγχρονου δουλεμπορίου) και παρά τα τόσα μέσα (τεχνολογικά και στρατιωτικά) που διατίθενται, να συνεχίζει απτόητη. Οι χώρες της νότιας και νοτιοανατολικής περιμέτρου (όπως η Ελλάδα) υφίστανται το μεγαλύτερο βάρος και πρέπει να προστατευθούν. Δεν παραβλέπεται ότι κάποια μέτρα έχουν ληφθεί, όμως όχι αρκετά ώστε να επιτύχουν λύση.

Ακόμα και την οικονομική κρίση της Ευροζώνης θα πρέπει να θέσει ως θέμα (με επιμέρους θέματα, τον υπερδανεισμό των κρατών, την ανάπτυξη σε κλίμα ύφεσης, το ενιαίο νόμισμα μιας μη ενιαίας οικονομίας κ.α.).

Συμπερασματικά, το πρόβλημα της Συρίας είναι κατ' εξοχήν θέμα του ΟΗΕ. Τα κράτη να προσβλέψουν σε αυτόν και όταν τους ζητηθεί να τον συνδράμουν. Οι στρατοί και οι επεμβάσεις των δεν λύουν σύνθετα πολιτικο-κοινωνικά προβλήματα, ιδιαίτερα όταν ενέχουν και το θρησκευτικό στοιχείο. Η όποια συνδρομή και βοήθεια του ΟΗΕ πρέπει να αποβλέπει στην εξεύρεση λύσης από τους ίδιους τους Σύρους. Λύσεις έξωθεν προερχόμενες δεν θα ευδοκιμήσουν. Εφαρμογή αποτελεσματικού εμπάργκο για να σταματήσει η ροή πολεμικού υλικού στη Συρία. Η Ελλάδα να δραστηριοποιηθεί κατά τα προεκτεθέντα.

Πηγή: **Ιστολόγιο Παρίση Ιωάννη**